

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 91/2011-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. júna 2011 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Ľalíka v konaní o sťažnosti V. B., S., zastúpenej advokátom JUDr. I. H., T., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 v spojení s čl. 20 ods. 1 a čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Sžo 322/2009 z 20. októbra 2010 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Sžo 321/2009 z 20. októbra 2010 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo V. B. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Sžo 322/2009 z 20. októbra 2010 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Sžo 321/2009 z 20. októbra 2010 porušené bolo.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Sžo 322/2009 z 20. októbra 2010 a rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Sžo 321/2009 z 20. októbra 2010 zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť V. B. trovy právneho zastúpenia v sume 392,73 € (slovom tristodevät'desiatdva eur a sedemdesiattri centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. I. H., T., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšku sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. januára 2011 doručená a podaniami zo 16. februára 2011 a z 9. marca 2011 doplnená sťažnosť V. B., S. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 v spojení s čl. 20 ods. 1 a čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „pakt“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 8 Sžo 322/2009 z 20. októbra 2010 a rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 8 Sžo 321/2009 z 20. októbra 2010 (ďalej spolu len „namietané rozsudky“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka ako oprávnená osoba bola účastníčkou dvoch vecne previazaných konaní pred najvyšším súdom v tej istej reštitučnej veci podľa zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o navrátení vlastníctva k pozemkom“), a preto podáva sťažnosť proti obom rozsudkom najvyššieho súdu súčasne, a to proti

a) rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 8 Sžo 322/2009 z 20. októbra 2010 (ďalej len „rozsudok sp. zn. 8 Sžo 322/2009“), ktorým bol potvrdený rozsudok Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 32 Sp 12/2008 z 29. apríla 2009, pričom týmto rozsudkom krajského súdu bolo potvrdené rozhodnutie Obvodného pozemkového úradu v T. (ďalej len „pozemkový úrad“) č. K2008/00319-Kň-NR-2 z 18. januára 2008 o navrátení vlastníctva sťažovateľky k pozemkom v podiele 1/16,

b) rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 8 Sžo 321/2009 z 20. októbra 2010 (ďalej len „rozsudok sp. zn. 8 Sžo 321/2009“), ktorým bol potvrdený rozsudok krajského súdu sp. zn. 32 Sp 63/2008 z 29. apríla 2009, pričom týmto rozsudkom krajského súdu bolo potvrdené rozhodnutie pozemkového úradu č. K2008/00319-Kň/1-NR-2 z 22. januára 2008 o nepriznaní vlastníctva sťažovateľky k pozemkom z dôvodu zákonných prekážok a o priznaní práva na náhradu za tieto pozemky.

Sťažovateľka ako oprávnená osoba podľa zákona o navrátení vlastníctva k pozemkom si podaním z 13. decembra 2004 uplatnila na pozemkovom úrade reštitučný nárok na navrátenie podielu vlastníctva k v sťažnosti vymedzeným pozemkom v katastrálnom území T. a v katastrálnom území Z., a to z dôvodu odmietnutia dedičstva

sťažovateľkou v tiesni v dedičskom konaní po jej otcovi a poručiteľovi V. D. ako pôvodnom vlastníkovi (v podiele 1/2) predmetných pozemkov, ktoré prešli na štát ako odúmrt' na základe uznesenia (dedičského rozhodnutia) Štátneho notárstva v T. č. D 944/60-29 zo 6. novembra 1961.

Poručiteľ V. D. mal v čase svojho úmrtia osem potomkov ako dedičov zo zákona, ktorí boli aj účastníkmi dedičského konania pri dedení zo zákona, keďže poručiteľ nezanechal závet. V rámci dedičského konania po poručiteľovi všetci dedičia zo zákona odmietli dedičstvo a výlučne v dôsledku tohto odmietnutia všetkými účastníkmi dedičského konania štát získal predmetné poľnohospodárske pozemky.

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že „značná časť dedičov odmietla dedičstvo v tiesni (v dôsledku nátlakového postupu Štátneho notára pri dedičskom pojednávaní voči účastníkom dedičského konania). Rovnako je však sťažovateľke známe, že časť účastníkov dedičského konania (súrodencov) odmietla dedičstvo (poľnohospodárske pozemky) pre ich nezáujem o poľnohospodársku rodinnú postać (otcovizeň), teda pre svoj nezáujem odmietli dedičstvo bez existencie subjektívnej stránky stavu tiesne a tým aj celkovo bez stavu tiesne.“

Podľa sťažovateľky v reštitučnom konaní nebolo pochybné, že sťažovateľka je oprávnená osoba na navrátenie vlastníckeho podielu z titulu odmietnutia dedičstva v tiesni. Sporná v jej veci bola *«predovšetkým veľkosť vlastníckeho podielu, ktorý má byť navrátený sťažovateľke. Všetky konajúce orgány (najvyšší súd, krajský súd aj pozemkový úrad) totiž – napriek námietkam a argumentom sťažovateľky – schematicky rozpočítali vlastnícky podiel pôvodne patriaci poručiteľovi V. D. (podiel 1/2) na osem rovnakých častí podľa počtu ôsmich účastníkov dedičského konania preto, lebo všetky konajúce orgány paušalizovane (bez relevantného individuálneho dokazovania), nepodložene a neopodstatnene rozšírili („pripísali“) existenciu subjektívnej stránky stavu tiesne (a tým tiež „pripísali“ existenciu stavu tiesne) pri odmietnutí dedičstva aj takým účastníkom dedičského konania, pri ktorých reštitučný nárok nebol vôbec uplatnený a s ktorými (ani s právnymi nástupcami ktorých)*

žiadny príslušný orgán (najvyšší súd, krajský súd ani pozemkový úrad) v rámci svojich konaní vôbec nekonali, a to ani počas dokazovania.».

V tejto súvislosti sťažovateľka poukázala na aktuálnu judikatúru najvyššieho súdu týkajúcu sa stavu tiesne, ako aj na skutočnosť, že najvyšší súd vo svojich rozsudkoch sp. zn. 8 Sžo 322/2009 a sp. zn. 8 Sžo 321/2009 *„úplne zamlčal a vôbec sa nevyrovnal s argumentmi a námietkami sťažovateľky o spornej veľkosti vlastníckeho podielu, ktorý má byť navrátený sťažovateľke... Uvedené skutočnosti znamenajú, že rozsudky najvyššieho súdu v sťažovateľkinej reštitučnej veci... sú nepreskúmateľné, dokazovaním nepodložené, nezákonné a arbitrárne.“*.

Na podporu svojich tvrdení v tejto súvislosti sťažovateľka upozornila na rozsudky najvyššieho súdu sp. zn. 6 Sžo 67/2010 z 26. januára 2011 (ďalej len „rozsudok sp. zn. 6 Sžo 67/2010“) a sp. zn. 5 Sžo 67/2010 z 31. januára 2011 (ďalej len „rozsudok sp. zn. 5 Sžo 67/2010“), ktorý v rovnakej reštitučnej veci z titulu odmietnutia dedičstva po V. D. rozhodol *„diametrálne“* odlišne, keď v odôvodnení predmetných rozhodnutí uviedol, že reštituentom (ďalší dedičia po poručiteľovi) majú byť navrátené väčšie vlastnícke podiely, ako im pozemkový úrad navrátil, a preto zmenil rozsudky krajského súdu (napadnuté v uvedených konaniach) tak, že zrušil príslušné rozhodnutia pozemkového úradu.

Sťažovateľka vo svojej argumentácii tiež poukázala na neexistenciu zákonnej prekážky pre navrátenie vlastníctva k tým častiam pozemkov, ktoré jej konajúce súdy a pozemkový úrad nevrátili z dôvodu, že tieto časti pozemkov sú zastavané. Podľa sťažovateľky všeobecné súdy ani pozemkový úrad vôbec neskúmali, *„či celá nevrátená časť pozemkov (pôvodných parciel č. 1739 a 1740) je reálne zastavaná alebo je len formálne evidovaná v katastri nehnuteľností ako zastavaná plocha (medzi čím pomerne často býva podstatný skutkový rozdiel), a ak je nevrátená časť pozemkov reálne zastavaná, tak sa mali zaoberať (ale nezaoberali) sa otázkou, kedy nevrátená časť pozemkov bola zastavaná, či bola zastavaná pred prechodom alebo až po prechode predmetných pozemkov do vlastníctva štátu. Pritom otázka času zastavenia predmetných pozemkov pred prechodom*

alebo až po prechode do vlastníctva štátu je kľúčová z hľadiska existencie či neexistencie zákonnej prekážky pre nevrátenie (nevydanie) zastavanej časti pozemkov...

Pritom z argumentov a zo spomienok navrhovateľky (konzultovaných s inými osobami a prezentovaných už aj všeobecným súdom a pozemkovému úradu) vyplýva, že na nevrátenej časti pozemku už pred prechodom na štát existovala miestna účelová komunikácia slúžiaca najmä pre poľnohospodárov, čo znamená, že [podľa § 6 ods. 1 písm. d) v spojení s § 1 písm. a) zákona č. 503/2003 Z. z.] neexistuje žiadna zákonná prekážka pre navrátenie vlastníctva ani k tej časti pozemku, ktorú sťažovateľke odmietli navrátiť konajúce orgány (pozemkový úrad a všeobecné súdy).“.

Sťažovateľka v sťažnosti ďalej namietala, že najvyšší súd v napadnutých rozhodnutiach nezohľadnil ani porušenie jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu, ku ktorému došlo nezákonným procesným postupom pozemkového úradu, ktorý jedinou sťažovateľkinu reštitučnú vec v rozpore s ustanoveniami zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov, ako aj zákona o navrátení vlastníctva k pozemkom rozdelil na dve samostatné konania, čím hrozilo vydanie viacerých rozhodnutí s rozdielnou právoplatnosťou a vykonateľnosťou a súčasne si uvedený nezákonný postup pozemkového úradu vyžiadal zvýšenie administratívno-právneho zaťaženia sťažovateľky.

Podľa názoru sťažovateľky najvyšší súd v rozsudkoch sp. zn. 8 Sžo 322/2009 a sp. zn. 8 Sžo 321/2009 *«zamlčal konkrétne, vecne a právne významné, argumenty a námietky sťažovateľky, pričom... vôbec sa s nimi nevyrovnal a vôbec sa nevyjadril, prečo odmietol argumenty a námietky sťažovateľky. Navyše, Najvyšší súd SR vo svojich rozsudkoch jednostranne vyhodnotil skutkový a právny stav v neprospech sťažovateľky (v pro-etatistickom duchu: čosi si zreštituovala, buď spokojná, čosi musí zostať ako „tiesňová“ odúmriť aj štátu, veď štát a jeho štátny notár sa v dedičskom konaní „zaslúžil“ o vyvolanie stavu tiesne u teba a iba „vd’aka“ tejto tiesni si reštituovala). Pritom Najvyšší súd SR sa pri svojom rozhodovaní oprel výlučne o tvrdenia krajského súdu a pozemkového úradu, hoci ani krajský súd a pozemkový úrad sa nevyrovnali s argumentmi a námietkami sťažovateľky, ale pri svojom rozhodovaní vychádzali iba zo svojich tvrdení. Najvyšší súd SR*

okrem iného neuviedol (zamlčal) aj relevantnú súdnu judikatúru (dokonca aj judikatúru samotného Najvyššieho súdu SR), ktorou argumentovala sťažovateľka vo svojom odvolaní zo dňa 26. 6. 2008.

Už len na základe uvedených dôvodov je potrebné konštatovať, že rozsudky Najvyššieho súdu SR [č. 8Sžo/322/2009 zo dňa 20. 10. 2010 a č. 8Sžo/321/2009 zo dňa 20. 10. 2010] neobsahujú odôvodnenie, ktoré by zodpovedalo princípom a požiadavkám na riadne, dostatočné a presvedčivé odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré sú imanentnou súčasťou ústavnoprávne a medzinárodnoprávne garantovaného základného práva na spravodlivé konanie, respektíve na súdnu a inú právnu ochranu...».

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd vydal nález, v ktorom vysloví:

„1. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom č. 8Sžo/322/2009 zo dňa 20. 10. 2010, ktorým potvrdil rozsudok Krajského súdu v Trnave č. 32Sp/12/2008-43 zo dňa 29. 4. 2009, porušil V. B... základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 v spojení s čl. 20 ods. 1 v spojení s čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ústavného zákona č. 23/1991 Zb.), ako aj základné právo na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (oznámenie č. 209/1992 Zb.) a podľa čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (oznámenia č. 120/1976 Zb.).

2. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom č. 8Sžo/321/2009 zo dňa 20. 10. 2010, ktorým bol potvrdený rozsudok Krajského súdu v Trnave č. 32Sp/63/2008-52 zo dňa 29. 4. 2009, porušil V. B... základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 v spojení s čl. 20 ods. 1 v spojení s čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ústavného zákona č. 23/1991 Zb.), ako aj základné právo na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (oznámenie č. 209/1992 Zb.) a

podľa čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (oznámenia č. 120/1976 Zb.).

3. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 8Sžo/322/2009 zo dňa 20. 10. 2010 a zároveň zrušuje rozsudok Krajského súdu v Trnave č. 32Sp/12/2008-43 zo dňa 29. 4. 2009 a vec vracia Krajského súdu v Trnave na ďalšie konanie a rozhodnutie.

4. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 8Sžo/321/2009 zo dňa 20. 10. 2010 a zároveň zrušuje rozsudok Krajského súdu v Trnave č. 32Sp/63/2008-52 zo dňa 29. 4. 2009 a vec vracia Krajského súdu v Trnave na ďalšie konanie a rozhodnutie.

5. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva V. B... náhradu trov konania (právneho zastúpenia), ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť na účet jej právneho zástupcu JUDr. I. H..., a to do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu. “

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval, uznesením č. k. I. ÚS 91/2011-18 zo 16. marca 2011 ju prijal na ďalšie konanie a vyzval právneho zástupcu sťažovateľky a predsedu najvyššieho súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedu najvyššieho súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa vyjadril k sťažnosti. Právny zástupca sťažovateľky a predseda najvyššieho súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, preto ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, keďže od neho nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predsedníčka správneho kolégia najvyššieho súdu vo vyjadrení k sťažnosti sp. zn. KP 4/2011 z 8. apríla 2011, ktoré bolo doručené ústavnému súdu 13. apríla 2011, okrem iného uviedla: „Najvyšší súd Slovenskej republiky zastáva názor, že postup a rozhodnutia v predmetných právnych veciach týkajúcich sa reštitučných nárokov sťažovateľky boli v súlade so zákonom, v konaní nedošlo k porušeniu jej ústavných práv a preto vo vzťahu k NSSR žiada sťažnosť odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.“

Sťažovateľka si ako oprávnená osoba dňa 13. 12. 2004 uplatnila v zmysle zákona č. 503/2003 Z. z. nárok na navrátenie vlastníctva k nehnuteľnostiam v k. ú. Z. a T. (PK vl. č. 525, 317, 298 a 1241) po nebohom otcovi V. D.

Z dokumentov týkajúcich sa prejednávania dedičstva vyplýva, že predmetné nehnuteľnosti prešli do vlastníctva štátu v dôsledku odmietnutia dedičstva, čím bol daný reštitučný titul v zmysle § 3 ods. 1 písm. k) zákona č. 503/2003 Z. z.

Sťažovateľke bolo navrátené vlastníctvo k pozemkom v k. ú. Trnava parc. č. 1679 a 1675/3 a v k. ú. Z. parc. č. 521/67 a to v podiele 1/-64-iny. K pozemkom v k. ú. T. zapísaných v PK vl. č. 317 parc. č. 1739 a v PK vl. č. 298 parc. č. 1740 sťažovateľke vlastnícke právo priznané nebolo, no bolo jej priznané právo na náhradu v podiele 1/16-iny.

K námietkam sťažovateľky ohľadne veľkosti podielu treba uviesť, že z rozhodnutia v dedičskej veci po nebohom V. D. č. D 944/60-29 zo dňa 6. 11. 1961, zo zápisnice spísanej na Štátnom notárstve v T. dňa 26. 4. 1961 o prejednaní dedičstva, ako aj z matričných dokladov nachádzajúcich sa v spisovom materiály, vyplýva, že V. D. zomrel dňa 11. 8. 1960 a jeho právnymi nástupcami sa stalo jeho sedem detí (A., C., J., F., H., V., I.) a vnučka po už zomrelom synovi V. D. ml. – E. K., rod. D. Z príslušných pozemnoknižných vložiek vyplýva, že pôvodný vlastník V. D. bol ku dňu svojej smrti vlastníkom označených nehnuteľností v podiele 1/2-ice. A preto sťažovateľka v čase odmietnutia dedičstva bola vlastníčkou predmetných nehnuteľností v podiele 1/16-iny z celku.

Nárok sťažovateľky bol uplatnený a posudzovaný podľa zákona č. 503/2003 Z. z., ktorý neobsahuje ustanovenie identické s ustanovením § 21 zákona č. 229/1991 Zb., podľa ktorého bolo možné aj jednej z viacerých oprávnených osôb priznať vlastnícke právo po pôvodnom vlastníkovi v celosti. V prípade posudzovaného nároku navrhovateľov podľa zákona č. 503/2003 Z. z. možno priznať oprávnenej osobe len na ňu pripadajúci podiel. Rozhodnutie v dedičskej veci po nebohom pôvodnom vlastníkovi je pre správny orgán podkladom pre zistenie počtu do úvahy prichádzajúcich oprávnených osôb, a teda pre určenie veľkosti jednotlivých podielov.

K námietke sťažovateľky voči rozdeleniu konania o jednom uplatnenom nároku na dve konania, ktorých výsledkom boli dve samostatné rozhodnutia odporcu NS SR poukazuje

na to, že tento postup odporcu sám osebe nemá vplyv na zákonnosť preskúmaného rozhodnutia.

Navrhujeme preto sťažnosť odmietnuť.“

Právny zástupca sťažovateľky vo vyjadrení z 29. apríla 2011 (doručenom ústavnému súdu 2. mája 2011), ktorým reagoval na stanovisko najvyššieho súdu, v jeho relevantnej časti uviedol: *«Podstatou vyjadrenia Najvyššieho súdu SR je názor, že pri navzájom samostatných konaniach a rozhodovaniach Najvyššieho súdu SR o nárokoch viacerých jednotlivých reštituentov v rovnakej reštitučnej veci – z titulu odmietnutia dedičstva v tiesni po poručiteľovi V. D. – považuje Najvyšší súd SR za správne diametrálne rozdielne (protichodné) a nerovnoprávne rozhodovanie viacerých senátov Najvyššieho súdu SR o uplatňovaných dvoch vecne a právne rovnako doložených reštitučných nárokoch tak, že dva senáty Najvyššieho súdu SR pri svojom konaní a rozhodovaní o jednom uplatňovanom reštitučnom nároku vyhovel odvolaniu, zmenili napadnuté rozhodnutia krajského súdu a zrušili napadnuté rozhodnutia pozemkového úradu [Najvyšší súd SR vyhovel odvolaniu v konaní o reštitučnom nároku uplatňovanom R. H., M. I. a M. D.], pričom súbežne iný senát Najvyššieho súdu SR pri konaní a rozhodovaní o inom uplatňovanom reštitučnom nároku zamietol odvolanie a potvrdil napadnuté rozhodnutia krajského súdu a pozemkového úradu [Najvyšší súd SR zamietol odvolanie v konaní o reštitučnom nároku uplatňovanom V. B.], presne naopak zamietol odvolanie a potvrdil napadnuté rozhodnutia nižšieho stupňa v konaniach o reštitučnom nároku uplatňovanom sťažovateľkou V. B. Najvyšší súd SR považuje takéto rozhodovanie za opodstatnené iba preto, lebo v jednotlivých vecne a právne rovnako doložených reštitučných nárokoch rozhodovali navzájom rozdielne senáty Najvyššieho súdu SR.*

Sťažovateľka [V. B.] je hlboko presvedčená, že argumentácia Najvyššieho súdu SR v jeho vyjadrení sp. zn. KP 4/2011-37 zo dňa 8. 4. 2011 vo svojej podstate nerešpektuje existujúcu judikatúru Ústavného súdu SR a odporuje princípom tvoriacim imanentnú súčasť základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa Ústavy Slovenskej republiky a Listiny základných práv a slobôd, ako aj imanentnú súčasť základného práva na spravodlivé konanie podľa medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, ktorými je aj Slovenská republika viazaná. Pritom sťažovateľka je hlboko

presvedčená, že sťažovateľkou napadnuté rozsudky Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8Sžo/322/2009 zo dňa 20. 10. 2010 a sp. zn. 8Sžo/321/2009 zo dňa 20. 10. 2010 odporujú najmä ústavnoprávne a medzinárodnoprávne garantovaným princípom právnej istoty, spravodlivosti, rovnosti a zákazu diskriminácie.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 1 prvej vety dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať majetok.

Podľa čl. 14 ods. 1 paktu všetky osoby sú si pred súdom rovné. Každý musí byť riadne a verejne vypočutý nezávislým a nestranným súdom, zriadeným podľa zákona, ktorý rozhoduje buď o jeho právach a povinnostiach, alebo o akomkoľvek obvinení vznesenom proti nemu.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Vychádzajúc zo svojho ústavného postavenia ústavný súd v zásade nie je oprávnený preskúmať a posudzovať skutkové závery a právne názory všeobecného súdu vyjadrené v jeho rozhodnutiach. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Vychádzajúc z uvedených právnych názorov bolo úlohou ústavného súdu posúdiť námietky sťažovateľky uplatnené v sťažnosti proti rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 8 Sžo 322/2009 a sp. zn. 8 Sžo 321/2009 najmä z hľadiska rešpektovania záruk vyplývajúcich mu z čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 14 ods. 1 paktu.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka si ako oprávnená osoba 13. decembra 2004 uplatnila na príslušnom pozemkovom úrade reštitučný nárok na navrátenie vlastníctva k pozemkom v k. ú. Z. a k. ú. T., ktorých pôvodným vlastníkom bol jej nebohý otec V. D. (zomrel 11. augusta 1960). Pozemkový úrad uznal uplatnený nárok sťažovateľky z dôvodu existencie reštitučného titulu v zmysle § 3 ods. 1 písm. k) zákona o navrátení vlastníctva k pozemkom (odmietnutie dedičstva v tiesni) len v rozsahu 1/16 s odôvodnením, že poručiteľ bol v čase svojej smrti vlastníkom 1/2 označených nehnuteľností a jeho právnymi nástupcami sa stalo jeho sedem detí a vnučka po zomrelom synovi. Na základe uvedeného pozemkový úrad rozhodnutím č. K2008/00319-Kň-NR-2 z 18. januára 2008 navrátil sťažovateľke vlastníctvo k pozemkom v k. ú. T. (parc. č. 1679 a č. 1675/3) a v k. ú. Z. (parc. č. 521/67) v podiele 1/16 a súčasne rozhodnutím č. K2008/00319-Kň/1-NR-2 z 22. januára 2008 jej priznal právo na náhradu k pozemkom v k. ú. T. (parc. č. 1739, 1740) v podiele 1/16, a to aj napriek nečinnosti ostatných oprávnených osôb, ktoré svoj nárok podľa zákona o navrátení vlastníctva k pozemkom včas neuplatnili. Uvedeným postupom by časť „rodinného“ majetku odmietnutého v dedičskom konaní v tiesni všetkými dedičmi po poručiteľovi V. D. zostala vo vlastníctve štátu ako odúmrt'.

Na základe opravných prostriedkov podaných sťažovateľkou krajský súd rozsudkom sp. zn. 32 Sp 12/2008 z 29. apríla 2009 potvrdil rozhodnutie pozemkového úradu č. K2008/00319-Kň-NR-2 z 18. januára 2008 a rozsudkom sp. zn. 32 Sp 63/2008 z 29. apríla 2009 potvrdil rozhodnutie pozemkového úradu č. K2008/00319-Kň/1-NR-2 z 22. januára 2008 ako vecne správne.

Oba uvedené rozsudky krajského súdu napadla sťažovateľka odvolaniami, o ktorých rozhodol najvyšší súd rozsudkami tak, že rozsudky krajského súdu potvrdil a pre ich správnosť na ne v podrobnostiach poukázal.

Podstatou sťažnosti sú tieto námietky sťažovateľky:

1. Odlišnosť právnych názorov najvyššieho súdu vyjadrených v napadnutých rozhodnutiach v porovnaní s právnymi názormi vyjadrenými v jeho rozsudkoch sp. zn. 6 Sžo 67/2010 a sp. zn. 5 Sžo 67/2010, ktoré sa týkali reštitučného nároku ostatných oprávnených osôb (súrodenci sťažovateľky, resp. ich potomkovia) vzťahujúceho sa na totožnú majetkovú podstatu po poručiťovi V. D.

2. Nesprávnosť právnych názorov najvyššieho súdu vyjadrených v napadnutých rozhodnutiach, a to najmä pokiaľ ide o

- a) určenie veľkosti vlastníckeho podielu, ktorý má byť navrátený sťažovateľke,
- b) paušalizovanie zistenia stavu tiesne ako subjektívneho stavu u všetkých ôsmich dedičov po poručiťovi V. D.,
- c) nedostatočné zistenie prekážky navrátenia vlastníctva k pozemkom poručiťľa podľa § 6 ods. 1 písm. d) zákona o navrátení vlastníctva k pozemkom.

II.1 Relevantné ustanovenia zákona o navrátení vlastníctva k pozemkom

Podľa § 1 zákona o navrátení vlastníctva k pozemkom tento zákon upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré neboli vydané podľa osobitného predpisu. Vlastnícke právo sa vracia k pozemkom, ktoré tvoria

- a) poľnohospodársky pôdny fond alebo do neho patria,
- b) lesný pôdny fond.

Podľa § 2 ods. 1 zákona o navrátení vlastníctva k pozemkom právo na navrátenie vlastníctva k pozemkom podľa tohto zákona môže uplatniť oprávnená osoba, ktorá je občanom Slovenskej republiky s trvalým pobytom na jej území a ktorej pozemok prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v období od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 (ďalej len „rozhodujúce obdobie“) spôsobom uvedeným v ustanovení § 3.

Podľa § 2 ods. 2 zákona o navrátení vlastníctva k pozemkom ak osoba, ktorej vlastníctvo k pozemku prešlo v rozhodujúcom období do vlastníctva štátu alebo inej právnickej osoby v prípadoch uvedených v ustanovení § 3, zomrela pred uplynutím lehoty uvedenej v ustanovení § 5, alebo ak bola pred uplynutím tejto lehoty vyhlásená za mŕtvu, sú oprávnenými osobami štátni občania Slovenskej republiky, fyzické osoby v tomto poradí:

a) dedič zo závetu, ktorý bol predložený v konaní o dedičstve, ktorý nadobudol celé dedičstvo,

b) dedič zo závetu, ktorý nadobudol dedičstvo, ale len v miere zodpovedajúcej jeho dedičskému podielu, to neplatí, ak dedičovi podľa závetu pripadli jednotlivé veci alebo práva, ak bol dedič závetom ustanovený len k určitej časti pozemku, na ktorú sa vzťahuje povinnosť vydania, je oprávnený len k tej časti pozemku,

c) deti a manžel osoby uvedenej v odseku 1, všetci rovným dielom, ak dieťa zomrelo pred uplynutím lehoty uvedenej v ustanovení § 5, sú na jeho mieste oprávnenými osobami jeho deti, a ak niektoré z nich zomrelo, jeho deti,

d) rodičia osoby uvedenej v odseku 1,

e) súrodenci osoby uvedenej v odseku 1, a ak niektorý z nich zomrel, sú na jeho mieste oprávnenými osobami deti.

Podľa § 3 ods. 1 písm. k) zákona o navrátení vlastníctva k pozemkom oprávneným osobám sa navráti vlastníctvo k pozemku, ktorý prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v dôsledku odmietnutia dedičstva v dedičskom konaní urobeného v tiesni.

Podľa § 6 ods. 1 písm. d) zákona o navrátení vlastníctva k pozemkom vlastníctvo k pozemkom alebo jeho častiam nemožno navrátiť, ak pozemok bol po prechode alebo prevode do vlastníctva štátu alebo inej právnickej osoby zastavaný.

II.2 K odlišnosti právnych názorov najvyššieho súdu vyjadrených v identických, resp. obdobných právnych veciach

Sťažovateľka okrem iného namieta, že najvyšší súd založil napadnuté rozhodnutia na odlišných právnych názoroch, než na akých sú založené jeho rozsudky sp. zn. 6 Sžo 67/2010 a sp. zn. 5 Sžo 67/2010, ktoré sa týkali reštitučných nárokov ďalších oprávnených osôb (potomkov) po tom istom právnom predchodcovi a poručiteľovi V. D. vo vzťahu k rovnakej majetkovej podstate. Ústavný súd v tejto súvislosti posudzoval, či tvrdenie sťažovateľky, že v daných prípadoch ide o identické, resp. obdobné veci, zodpovedá skutočnosti.

Ústavný súd považoval v nadväznosti na túto námietku sťažovateľky v prvom rade za potrebné poznamenať, že mu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov a suplovať tak poslanie, ktoré zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov [§ 8 ods. 3, § 20 ods. 1 písm. b), § 21, § 22 a § 23 ods. 1 písm. b)] zveruje práve najvyššiemu súdu (resp. jeho plénu a kolégiám), keď mu okrem iného priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (I. ÚS 17/01, III. ÚS 346/05).

Úlohou ústavného súdu v namietanej veci však je posúdiť námietku sťažovateľky týkajúcu sa práve rozdielneho právneho posúdenia skutkovo rovnakej otázky v spojení s možným porušením sťažovateľkou označených článkov ústavy, listiny, dohovoru, dodatkového protokolu a paktu.

Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že oba rozsudky najvyššieho súdu (sp. zn. 6 Sžo 67/2010 a sp. zn. 5 Sžo 67/2010) sa vzťahujú na identickú majetkovú podstatu (pozemky v katastrálnom území Z. zapísané v pozemkovoknižnej vložke č. 525 ako parc. č. 521/67 a v katastrálnom území T. v pozemkovoknižnej vložke č. 317 ako parc. č. 1739, v pozemkovoknižnej vložke č. 398 ako parc. č. 1740 a č. 1679 a v pozemkovoknižnej vložke č. 1241 ako parc. č. 1675/5).

V oboch porovnávaných prípadoch boli uvedené nehnuteľnosti vyhlásené za odumrť v dôsledku odmietnutia dedičstva v tiesni deťmi poručiteľa – právneho predchodcu

sťažovateľky (otca V. D.) na základe uznesenia Štátneho notárstva v T. č. D 944/60 zo 6. novembra 1961.

V oboch konaniach vedených najvyšším súdom pod sp. zn. 6 Sžo 67/2010 a sp. zn. 5 Sžo 67/2010 navrhovatelia R. H., M. D. a M. I. (ďalej len „navrhovatelia“) rovnako ako sťažovateľka namietali, že najpodstatnejším nedostatkom konania a rozhodovania pozemkového súdu v ich veci bolo vyriešenie otázky týkajúcej sa veľkosti navracaných reštitučných vlastníckych podielov k pozemkom po poručiťovi, keďže pri jej skúmaní krajský súd vychádzal z existencie stavu tiesne aj u tých účastníkov dedičského konania po V. D., ktorí si reštitučný nárok v stanovenej lehote neuplatnili, a teda nesprávne určil veľkosť priznaných spoluvlastníckych podielov. V konaní vedenom pod sp. zn. 5 Sžo 67/2010 bola ďalšou podstatnou námietkou navrhovateľov námietka nedostatočného zistenia prekážky navrátenia vlastníctva k pozemkom podľa § 6 ods. 1 písm. d) zákona o navrátení vlastníctva k pozemkom z dôvodu ich zastavania.

V odôvodnení namietaného rozsudku sp. zn. 8 Sžo 322/2009 najvyšší súd okrem iného uviedol: *„V predmetnej veci je potrebné predostrieť, že predmetom odvolacieho konania bol rozsudok krajského súdu, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie odporcu, uvedené v záhlaví tohto rozsudku, ktorým odporca ako príslušný správny orgán podľa § 5 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len zákon) a podľa § 46 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov rozhodol vo veci uplatneného nároku navrhovateľky tak, že navrhovateľke ako oprávnenej osobe podľa § 2 ods. 1. zákona navrátil vlastníctvo k pozemkom nachádzajúcich sa v k. ú. Z. a T., ktoré prešli do vlastníctva štátu podľa § 3 ods. 1 písm. k/ zákona, a to k pozemkom v k. ú. Z. parc. č. 521/57 a v k. ú. T. parc. č. 1679 a parc. č. 1675/3 v podiele 1/16-iny...“*

Po preskúmaní napadnutého rozhodnutia a pripojeného administratívneho spisu ako aj spisu krajského súdu dospel odvolací súd k záveru, že závery súdu prvého stupňa vychádzajú z náležitým spôsobom zisteného skutkového stavu a správnej aplikácie príslušných zákonných ustanovení...

Podľa názoru odvolacieho súdu krajský súd správne potvrdil rozhodnutie odporcu. Preskúmané rozhodnutie odporcu bolo aj podľa názoru odvolacieho súdu vydané v súlade so zákonom, vychádza zo spoľahlivo zisteného skutkového stavu, má požadované formálne i obsahové náležitosti a je dostatočne odôvodnené.

Námietky navrhovateľky uplatnené v odvolaní neboli spôsobilé spochybníť vecnú správnosť napadnutého rozsudku, ktorý sa v dôvodoch svojho rozhodnutia vysporiadal so všetkými námietkami navrhovateľky uplatnenými v opravnom prostriedku. K ich vyhodnoteniu nemá odvolací súd žiadne výhrady a pre ich správnosť na ne v podrobnostiach odkazuje.“

V rozsudku krajského súdu sp. zn. 32 Sp 12/2008 z 29. apríla 2009, na ktorého odôvodnenie najvyšší súd v napadnutom rozsudku sp. zn. 8 Sžo 322/2009 odkazuje, sa v relevantnej časti odôvodnenia krajský súd s námietkami sťažovateľky vysporiadal takto: „*Pokiaľ ide o druhú námietku, týkajúcu sa veľkosti podielu v akom správny orgán priznal navrhovateľke vlastníctvo k žiadaným nehnuteľnostiam, krajský súd má za to, že podiel v 1/16-ine pripadajúci na navrhovateľku bol správnym orgánom určený správne. Z rozhodnutia v dedičskej veci po nebohom V. D. č. D 944/60-29 zo dňa 6. 11. 1961, zo zápisnice spísanej na Štátnom notárstve v T. dňa 26. 4. 1961 o prejednaní dedičstva, ako aj z matričných dokladov nachádzajúcich sa v spisovom materiály vyplýva, V. D. zomrel dňa 11. 8. 1960 a jeho právnymi nástupcami sa stalo jeho sedem detí (A., C., J., F., H., V., I.) a vnučka po predumrelom synovi V. D. mladšom E. K., rod. D. Z príslušných pozemnoknižných vložiek vyplýva, že pôvodný vlastník V. D. bol ku dňu svojej smrti vlastníkom označených nehnuteľností v podiele 1/2-ice. Z uvedeného vyplýva, že navrhovateľka v čase odmietnutia dedičstva bola vlastníčkou predmetných nehnuteľností v podiele 1/16-iny z celku.*

Vzhľadom na vyššie uvedené, krajský súd dospel k záveru, že správny orgán vo veci vykonal dokazovanie v dostatočnom rozsahu a z takto vykonaného dokazovania vyvodil správny záver s ktorým sa krajský súd stotožnil. Krajský súd sa taktiež stotožnil s určením podielu 1/16-iny z celku z označených nehnuteľností pripadajúcej na navrhovateľku tak, ako je uvedené v napadnutom rozhodnutí, pričom v reštitučnom konaní nezistil žiadne porušenie základných práv navrhovateľky ako účastníčky reštitučného konania.“

V odôvodnení namietaného rozsudku sp. zn. 8 Sžo 321/2009 najvyšší súd okrem iného uviedol: „*V predmetnej veci je potrebné predostrieť, že predmetom odvolacieho konania bol rozsudok krajského súdu, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie odporcu, uvedené v záhlaví tohto rozsudku, ktorým odporca ako príslušný správny orgán podľa § 5 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len zákon) a podľa § 46 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov rozhodol vo veci uplatneného nároku navrhovateľky tak, že navrhovateľke ako oprávnenej osobe podľa § 2 ods. 1 zákona nepriznal vlastníctvo k pozemkom v k. ú. T. zapísaných v PK vl. č. 317 ako parc. č. 1739 a v PK vl. č. 298 ako parc. č. 1740, ktoré prešli do vlastníctva štátu podľa § 3 ods. 1 písm. k/, ale priznal jej právo na náhradu za uvedené pozemky vo vl. podiele 1/16 z celku, ktorých vydaniu bránia prekážky podľa § 6 ods. 1 písm. d/ zákona...*

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací primárne v medziach odvolania preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal, či odvolacie námietky navrhovateľky sú spôsobilé spochybníť vecnú správnosť napadnutého rozsudku.

Po preskúmaní napadnutého rozhodnutia a pripojeného administratívneho spisu ako aj spisu krajského súdu dospel odvolací súd k záveru, že závery súdu prvého stupňa vychádzajú z náležitým spôsobom zisteného skutkového stavu a správnej aplikácie príslušných zákonných ustanovení...

Podľa názoru odvolacieho súdu krajský súd správne potvrdil rozhodnutie odporcu. Preskúmané rozhodnutie odporcu bolo aj podľa názoru odvolacieho súdu vydané v súlade so zákonom, vychádza zo spoľahlivo zisteného skutkového stavu, má požadované formálne i obsahové náležitosti a je dostatočne odôvodnené.

Námietky navrhovateľky uplatnené v odvolaní neboli spôsobilé spochybníť vecnú správnosť napadnutého rozsudku, ktorý sa v dôvodoch svojho rozhodnutia vysporiadal so všetkými námietkami navrhovateľky uplatnenými v opravnom prostriedku. K ich vyhodnoteniu nemá odvolací súd žiadne výhrady a pre ich správnosť na ne v podrobnostiach odkazuje.“

V odôvodnení rozsudku krajského súdu sp. zn. 32 Sp 63/2008 z 29. apríla 2009, na ktorý najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 8 Sžo 322/2009 odkazuje, krajský súd okrem iného uviedol: „*Pokiaľ ide o druhú námietku, týkajúcu sa veľkosti podielu v akom správny orgán priznal navrhovateľke vlastníctvo k žiadaným nehnuteľnostiam, krajský súd má za to, že podiel v 1/16-ine pripadajúci na navrhovateľku bol správnym orgánom určený správne. Z rozhodnutia v dedičskej veci po nebohom V. D. č. D 944/60-29 zo dňa 6. 11. 1961, zo zápisnice spísanej na Štátnom notárstve v T. dňa 26. 4. 1961 o prejednaní dedičstva, ako aj z matričných dokladov nachádzajúcich sa v spisovom materiály vyplýva, že V. D. zomrel dňa 11. 8. 1960 .a jeho právnymi nástupcami sa stalo jeho sedem detí (A., C., J., F., H., V., I.) a vnučka po predumrelom synovi V. D. mladšom E. K., rod. D. Z príslušných pozemnoknižných vložiek vyplýva, že pôvodný vlastník V. D. bol ku dňu svojej smrti vlastníkom označených nehnuteľností v podiele 1/2-ice. Z uvedeného vyplýva, že navrhovateľka v čase odmietnutia dedičstva bola vlastníčkou predmetných nehnuteľností v podiele 1/16-iny z celku...*

Vzhľadom na vyššie uvedené, krajský súd dospel k záveru, že správny orgán vo veci vykonal dokazovanie v dostatočnom rozsahu a z takto vykonaného dokazovania vyvodil správny právny záver s ktorým sa krajský súd stotožnil. Krajský súd sa taktiež stotožnil s určením podielu 1/16-iny z celku z označených nehnuteľností pripadajúcej na navrhovateľku tak, ako je uvedené v napadnutom rozhodnutí, pričom v reštitučnom konaní nezistil žiadne porušenie základných práv navrhovateľky ako účastníčky reštitučného konania...

Pokiaľ ide o námietku týkajúcu sa skutočnosti, že podľa údajov internetového katastra nehnuteľnosti v katastri neexistuje žiadna parcela č. 10766 (stav CKN) do ktorej podľa napadnutého rozhodnutia boli zlúčené nevrátené časti pôvodných parciel č. 1739 a 1740, súd poukazuje na to, že stav C KN sa na internetovom portáli neuvádza. V tejto súvislosti súd poukazuje na identifikáciu parciel vyhotovenú Správou katastra v T. dňa 10. 12. 2004, z ktorej vyplýva, že časti parciel č. 1739 a 1740 bolo podľa stavu údajov registra C KN zlúčené do parcely č. 10766 a sú vedené ako zastavaná plocha. Keďže z tejto identifikácie nebolo možné určiť výmeru zastavanej plochy, čo je prekážkou vydania, správny orgán – odporca v 1. rade správne doplnil dokazovanie cestou odporcu v 2. rade,

ktorý nechal vypracovať geometrický plán zo dňa 20. 2. 2006 z ktorého výkazu výmer vyplýva výmera zastavanej plochy parc. č. 1739 je 194 m² a parc. č. 1940 je 122 m², čo je prekážkou vydania, a za ktorú zastavanú výmeru patrí navrhovateľke náhrada v podiele 1/16-iny zo zastavanej plochy.“

V rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 6 Sžo 67/2010 z 26. januára 2011 v reštitučnej veci sťažovateľkiných súrodencov, resp. ich právnych nástupcov proti odporcovi obvodnému pozemkovému úradu v konaní o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu odporcu, o odvolaní proti rozsudku krajského súdu č. k. 32 Sp/11/2008-93 z 28. októbra 2009 najvyšší súd rozsudok krajského súdu č. k. 32 Sp/11/2008-93 z 28. októbra 2009 zmenil tak, že rozhodnutie odporcu č. K2008/00694-Kň-NR-2 z 30. januára 2008 zrušil a vec vrátil odporcovi na ďalšie konanie, pričom v jeho odôvodnení okrem iného uviedol: *«Ohľadom námietky navrhovateľov vo vzťahu k veľkosti spoluvlastníckych podielov, v ktorých im bolo priznané právo na náhradu, je aj s ohľadom na už uvedené namieste konštatovať, že za oprávnené osoby treba považovať všetkých osem dedičov V. D., pretože, ako bolo už uvedené, každý z nich odmietol dedičstvo v tiesni, spočívajúcej v pozícii zastrešovania povinnosťami a sankciami, vyplývajúcimi z nadobudnutia majetku takého rozsahu v roku 1960, respektíve 1961. Pokiaľ však ide o podiely oprávnených osôb, ktoré si včas uplatnili nárok na navrátenie vlastníctva podľa zákona č. 503/2003 Z. z., Najvyšší súd Slovenskej republiky dáva do pozornosti názor, vyslovený v náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 123/2010, v zmysle ktorého navrátenie toho, čo bolo nesprávne odňaté alebo vzaté, širšej „rodine“, je v konečnom dôsledku nielen v súlade so zmyslom a účelom reštitučných predpisov, ale aj v súlade so všeobecne uznávanými zásadami spravodlivosti. Uspokojenie nárokov všetkých oprávnených osôb, ktoré si svoje nároky uplatnili, pri nečinnosti ďalších potenciálne oprávnených osôb preto zodpovedá zmyslu a účelu zákona č. 503/2003 Z. z.. Najvyšší súd Slovenskej republiky, prihliadnuc na právny názor, vyslovený Ústavným súdom Slovenskej republiky, dospel k záveru, že krajský súd neposúdil námietku navrhovateľov správne, keď potvrdil výšku podielu každého z navrhovateľov v 1/48 k celku nehnuteľnosti.*

Nemožno teda akceptovať právny záver odporcu a krajského súdu, že každému z navrhovateľov prináleží na predmetných pozemkoch spoluvlastnícky podiel 1/48 a je

namieste preskúmané rozhodnutie odporcu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. V novom konaní bude úlohou odporcu riadne zistiť okruh oprávnených osôb, ktoré si v súlade so zákonom č. 503/2003 Z. z. uplatnili nárok na navrátenie vlastníctva k predmetným pozemkom po neb. V. D., pričom pri určovaní veľkosti reštitučného podielu bude prihliadať len na tieto osoby tak, aby medzi ne bol rozdelený celý reštituovaný majetok patriaci do ich „rodinného“ okruhu. Ostatné námietky navrhovateľov sú, ako vyplýva z už uvedeného, neopodstatnené.»

V rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sžo 67/2010 z 31. januára 2011 vo veci sťažovateľkiných súrodencov, resp. ich dedičov proti odporcovi – obvodnému pozemkovému úradu v konaní o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu odporcu, o odvolaní proti rozsudku krajského súdu č. k. 32 Sp/26/2009-77 z 28. októbra 2009 najvyšší súd rozsudok krajského súdu č. k. 32 Sp/26/2008-77 z 28. októbra 2009 zmenil tak, že rozhodnutie odporcu č. K2008/00694-Kň/1-NR-2 z 31. januára 2008 zrušil a vec vrátil odporcovi na ďalšie konanie, pričom v jeho odôvodnení okrem iného uviedol: *„Ohľadom námietky navrhovateľov vo vzťahu k veľkosti spoluvlastníckych podielov, v ktorých im bolo priznané právo na náhradu, je aj s ohľadom na už uvedené namieste konštatovať, že za oprávnené osoby treba považovať všetkých osem dedičov V. D., pretože, ako bolo už uvedené, každý z nich odmietol dedičstvo v tiesni spočívajúcej v pozícii zastrašovania povinnosťami a sankciami vyplývajúcimi z nadobudnutia majetku takého rozsahu v roku 1960, respektíve 1961. Pokiaľ však ide o podiely oprávnených osôb, ktoré si včas uplatnili nárok na navrátenie vlastníctva podľa zákona č. 503/2003 Z. z. Najvyšší súd Slovenskej republiky dáva do pozornosti právny názor Ústavného súdu Slovenskej republiky vyslovený v jeho najnovšom náleze k danej problematike sp. zn. I. ÚS 123/2010, v zmysle ktorého navrátenie toho, čo bolo nesprávne odňaté alebo vzaté širšej „rodine“ je v konečnom dôsledku nielen v súlade so zmyslom a účelom reštitučných predpisov, ale aj v súlade so všeobecne uznávanými zásadami spravodlivosti. Uspokojenie nárokov všetkých oprávnených osôb, ktoré si svoje nároky uplatnili, pri nečinnosti ďalších potenciálne oprávnených osôb, preto zodpovedá zmyslu a účelu zákona č. 503/2003 Z. z.. Najvyšší súd Slovenskej republiky v zmysle tohto právneho názoru vysloveného Ústavným súdom*

Slovenskej republiky dospel k záveru, že nemožno posúdiť námietku navrhovateľov potvrdením výšky podielu každého z nich v 1/48 k celku nehnuteľnosti.

Ako za opodstatnenú treba tiež prihliadnuť na námietku navrhovateľov týkajúcu sa nedostatočného zistenia prekážky navrátenia vlastníctva podľa § 6 ods. 1 písm. d/ zákona č. 503/2003 Z. z. k predmetným pozemkom. Odporca sa v preskúmanom rozhodnutí odvoláva na identifikáciu parciel vyhotovenú Správou katastra v T. 10. decembra 2004 a na geometrický plán č. 236/2006 z 22. marca 2006. Na ich základe dospel k záveru, že časti pôvodných parciel č. 1739 a 1740, ktorých sa preskúmané rozhodnutie týka, boli zlúčené do parcely č. 10766 (stav CKN), ktorá je vedená ako zastavaná plocha, a preto nie je možné priznať navrhovateľom vlastnícke právo k nim. Z preskúmaného rozhodnutia a ani z priloženého spisového materiálu vedeného odporcom vo veci nároku navrhovateľov však nie je zrejmé, o aký druh stavby sa jedná, a teda či táto stavba predstavuje prekážku navrátenia vlastníckeho práva k pozemkom.“

Na základe uvedeného možno teda konštatovať, že v skutkovo identických prípadoch najvyšší súd právne posúdil veľkosť navracaného spoluvlastníckeho podielu k nehnuteľnostiam oprávneným osobám, ako aj existenciu prekážky navrátenia vlastníctva k pozemkom odlišne. V napadnutých rozhodnutiach (v spojení s prvostupňovými rozhodnutiami krajského súdu) dospel najvyšší súd k právnomu záveru, že pokiaľ bol poručiteľ V. D. v čase ku dňu svojej smrti vlastníkom 1/2 označených nehnuteľností, sťažovateľke ako jednej z ôsmich oprávnených dedičov v čase odmietnutia dedičstva prináležal spoluvlastnícky podiel len vo veľkosti 1/16 z celku, a to bez ohľadu na počet oprávnených osôb, ktoré si svoj reštitučný nárok po poručiteľovi včas uplatnili. Vo vzťahu k existencii zákonnej prekážky pre navrátenie vlastníctva k označeným pozemkom dospeli konajúce súdy k záveru, že pokiaľ podľa evidencie vedenej katastrom nehnuteľností ide o zastavané pozemky, je ich navrátenie do vlastníctva sťažovateľky v súlade s § 6 ods. 1 písm. d) zákona o navrátení vlastníctva k pozemkom vylúčené.

Podľa názoru iných senátov najvyššieho súdu uvedených v rozsudkoch sp. zn. 6 Sžo 67/2010 a sp. zn. 5 Sžo 67/2010 pri určení veľkosti spoluvlastníckeho podielu osôb, ktoré si včas uplatnili nárok na navrátenie vlastníctva podľa zákona o navrátení vlastníctva

k pozemkom, je potrebné s poukazom na nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 123/2010 z 30. júna 2010 zohľadniť skutočnosť, že nečinnosť ostatných oprávnených osôb, ktoré si svoj reštitučný nárok včas neuplatnili, nemôže eliminovať nárok oprávnenej osoby, ktorá tak urobila, a to najmä vzhľadom na zmysel a účel zákona o navrátení vlastníctva k pozemkom, ktorý spočíva v zmiernení následkov majetkových krívd z obdobia neslobody. V súlade so spomínaným nálezom ústavného súdu sa má medzi všetky oprávnené osoby, ktoré si včas uplatnili svoj nárok na navrátenie vlastníctva, rozdeliť celý reštituovaný „rodinný“ majetok, ktorý bol nesprávne odňatý alebo vzatý. V súvislosti s námietkou navrhovateľov týkajúcou sa nedostatočného zistenia existencie prekážky navrátenia pozemkov z dôvodu ich zastavania najvyšší súd túto odlišne ako v prípade sťažovateľky vyhodnotil ako opodstatnenú, pokiaľ pozemkový úrad a krajský súd vo veci nároku navrhovateľov vychádzali len z evidencie vedenej katastrom nehnuteľností bez bližšieho skúmania, či daná prekážka naozaj existuje.

Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti už vyslovil, že k imanentným znakom právneho štátu patrí neodmysliteľne aj princíp právnej istoty (napr. PL. ÚS 36/95), ktorého súčasťou je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99). Diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť všeobecného súdu o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno objektívne a rozumne odôvodniť, je ústavne neudržateľná (m. m. PL. ÚS 21/00, PL. ÚS 6/04, III. ÚS 328/05).

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z týchto dôvodov ústavný súd pri posudzovaní sťažovateľkinej veci prihliadal aj na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) týkajúcu sa porušenia čl. 6 ods. 1 dohovoru v dôsledku rozpornej judikatúry najvyššieho súdu.

Rozdiely v súdnych rozhodnutiach sú prirodzene obsiahnuté v každom súdnom systéme, ktorý je založený na existencii viacerých nižších súdov s obmedzenou územnou pôsobnosťou. Úlohou najvyššieho súdu je práve usmerňovať tieto protirečivé rozsudky (Zielinski, Pradal, Gonzales a ďalší v. Francúzsko, ESLP – Veľká Komora, sťažnosti č. 24846/94 a č. 34165/96 až č. 34173/96., bod 59). Podľa názoru ESLP je preto v rozpore s princípom právnej istoty, ktorý je zahrnutý v niekoľkých článkoch dohovoru a tvorí jeden zo základných elementov právneho štátu, situácia, keď najvyšší súd (ako zjednocovateľ rozdielných právnych názorov) je sám zdrojom hlbokých a trvalých inkonzistencií (m. m. Beian v. Rumunsko, Baranowski v. Poľsko). Rozporné právne názory najvyššieho súdu na identické situácie sú tak v konečnom dôsledku spôsobilé podkopávať dôveru verejnosti v súdny systém (m. m. Sovtransavto Holding v. Ukrajina, ESLP).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatoval, že najvyšší súd v identických, resp. obdobných veciach týkajúcich sa interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona o navrátení vlastníctva k pozemkom uplatňuje rozdielnu judikatúru, čím spochybňuje princíp právnej istoty ako jeden z princípov právneho štátu, ktorý sú povinné pri svojej rozhodovacej činnosti rešpektovať všetky orgány verejnej moci a ktorý je vždy implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu o porušovaní základných práv alebo slobôd garantovaných ústavou (m. m. IV. ÚS 383/08). Táto skutočnosť sama osebe v súlade s doterajšou judikatúrou ústavného súdu, ako aj relevantnou judikatúrou ESLP zakladá v posudzovanom prípade dôvod na vyslovenie porušenia ústavou, listinou, dohovorom a paktom garantovaných práv sťažovateľky bez toho, aby sa ústavný súd zaoberal ďalšou argumentáciou sťažovateľky uvedenou v sťažnosti.

Ústavný súd zotrváva tak na svojej ustálenej judikatúre, ktorú prezentoval aj v náleze sp. zn. I. ÚS 123/2010.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv sťažovateľky zaručených jej čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny, ako aj práva zaručeného jej čl. 1 dodatkového protokolu, ústavný súd uvádza, že v nadväznosti na vyslovenie porušenia základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 36 ods. 1 listiny, práva podľa čl. 6

ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 14 ods. 1 paktu a zrušenie rozsudkov najvyššieho súdu sp. zn. 8 Sžo 322/2009 a sp. zn. 8 Sžo 321/2009 (bod 2 výroku tohto nálezu) sa v súlade s doterajšou judikatúrou ústavného súdu (II. ÚS 182/06, IV. ÚS 311/08) otvára priestor na to, aby sa najvyšší súd sám vyrovnal s ochranou označených práv hmotného charakteru. Ústavný súd preto sťažnosti v tejto časti nevyhoviel, uprednostňujúc právomoc všeobecného súdu na ochranu subjektívnych hmotných práv účastníkov konania pred ochranou v konaní pred ústavným súdom (bod 4 výroku tohto nálezu). Ústavný súd v tejto súvislosti prihliadol aj na zásadu minimalizovania zásahov do právomoci iných orgánov verejnej moci, keďže nálezom zrušujúcim rozhodnutie o poslednom procesnom prostriedku, ktorý zákon sťažovateľke na ochranu jej práv poskytuje, sa vytvoril priestor na ochranu namietaného porušenia týchto práv v rámci sústavy všeobecných súdov (obdobne pozri napr. IV. ÚS 128/07).

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie... Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

Vzhľadom na to, že ústavný súd vyslovil, že namietanými rozsudkami najvyššieho súdu boli porušené sťažovateľkou označené základné práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 14 ods. 1 paktu, zároveň rozhodol aj o zrušení týchto rozsudkov a veci vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia advokátom JUDr. I. H. Ústavný súd pri priznaní odmeny vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) a počtu úkonov právnej služby (prevzatie a príprava zastupovania, písomné podanie sťažnosti ústavnému súdu, vyjadrenie k stanovisku najvyššieho súdu z 29. apríla 2011). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2011 1/6 z výpočtového základu zo sumy 741 €, čo predstavuje za jeden úkon právnej služby odmenu v sume 123,50 € a 7,41 € režijný paušál, teda za tri úkony právnej služby prináleží advokátovi suma 392,73 €.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júna 2011